

Від 1928 в А. видавались і видаються українські часописи «Батьківщина», «Дзвін», «Життя», «Знання», «Клич», «Наш клич», «Пролетар», «Рідний край», «Світло», «Україна», «Українська робітничка газета», «Українське слово» та ін.

При більшості українських громад існують «рідні школи». Перша була відкрита 1910 на околиці Буенос-Айреса, де навчалося 30 учнів, які стали членами першого дитячого хору. В Буенос-Айресі міститься філія Римського українського католицького університету, при якій діє гімназія, існують хорові й танцювальні колективи, капели бандуристів. 1952 організовано театральну студію ім. Леся Курбаса. 1971 відкрито пам'ятник Т.Шевченкові в Буенос-Айресі, пізніше пам'ятники Кобзареві постали в м. Апостолес та Обера. Вулиці міст носять імена Т.Шевченка, І.Франка, М.Шашкевича, І.Сенишина, кн. Володимира Святославича.

У 60-80-ті рр. ХХ ст., коли в Аргентині панували військові хунти, політична активність українців, як і більшості аргентинських громадян, була низькою. У 90-ті рр. ХХ ст. за умов суспільно-політичної демократизації поживало суспільне та культурне життя українців Аргентини. Після проголошення незалежності України активізувалися зв'язки аргентинських українців з історичною батьківщиною. Економічна криза, яку Аргентина переживала наприкінці 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст., зменшила притік українських емігрантів до Аргентини, хоча місцеве законодавство щодо імміграції залишається одним із найбільш ліберальних у світі. Аргентинські українці підтримали ініціативу бразильських українців щодо створення у 2005 координаційної ради українських громад країн Латинської Америки. Відродженню історичною пам'яті місцевих українців сприяла активна просвітницька діяльність громади, спрямована на вшанування пам'яті жертв голодомору в Україні.

Літ.: Онацький Є. Українці в Південній Америці. Українці в Аргентині. В кн.: Українці у вільному світі. – Джерсі-Сіті, 1954; Пропам'ятна книга будови пам'ятника Тарасові Шевченкові в Буенос-Айресі. – Буенос-Айрес, 1971; Василик М. Українські поселення в Аргентині. – Мюнхен, 1982; Зберігаючи українську самобутність. – К., 1992; Українці в Аргентині. – К., 1999; Трощинський В.П., Шевченко А.А. Українці в світі. – К., 1999; Українці: Історико-етнографічна монографія. – Опішне, 1999, кн. 1.

О.О. Ковальчук.

АРІАНСТВО – течія у християнстві, що заперечує вчення про єдину сутність трійці. З'явилася у 4 ст. Її основні положення проголосив пресвітер Арій з м. Александрія. Вселенські собори християнської церкви 325 і 281 засудили А. як ересь. Проте значні прошарки населення міст, передовсім ремісники і торговці, підтримували А., яке у 336-381 посіло становище панівної релігії у Римській імперії. У 4-7 ст. найбільшу опору воно здобуло серед германських племен (готів, лангобардів тощо) під час їхньої християнізації. Відродження аріанського руху припадає на початок Реформації в Європі (16 ст.), де він прибирає назву соцініанства – від прізвища про-

повідників італійців Лелія і Фауста Социни, які виступали у Швейцарії. У цей період аріанські громади, до яких вступають заможні шляхтичі, постають на Слов'янщині, зокрема на українських землях Речі Посполитої. Їх діяльність сприяла поширенню західних тлумачень свободи совісті і думки людини, просвітництва. Важливими осередками популяризації цих ідей стали засновані аріанцями школи в Чернігові, Києві, Хмельнику, Гощі. В середині 17 ст. А. було розгромлено під тиском католицької церкви, а навчальні заклади закрито.

Літ.: Левицкий О. Социнианство в Польше и Юго-Западной Руси // Киевская старина, 1882, №5; Стельмашова А. Аріанство в давній Україні // Пам'ятки України, 1993, №1-6.

М.М.Варварцев.

АРМІЯ КРАЙОВА – польська підпільна військова організація, що діяла на окупованій гітлерівцями території Польщі та Західної України й Західної Білорусі в часи Другої світової війни. Створена 14 лютого 1942 шляхом об'єднання «Союзу збройної боротьби» з іншими конспіративними польськими формуваннями. Підпорядковувалася Верховному головнокомандувачеві та урядові Польщі на еміграції, що з липня 1941 перебував у Лондоні. Рішення щодо поточних дій приймалися у Варшаві головним комендантом АК, функції якого виконували Ст.Ровецький («Грот») – до 30 червня 1943, Т.Коморовський («Бур») – до 2 жовтня 1944, Л.Окулицький («Неджвядек») – до часу видання наказу про розформування АК 19 січня 1945. На відміну від партизанських боївок АК була єдиною силою, що формально могла вважатися продовжувачем традицій довоєнного Війська Польського.

Після нападу Німеччини на СРСР і вступу останнього до антигітлерівської коаліції польський емігрантський уряд, а потім і АК були змушені визнати СРСР – свого колишнього ворога – союзником. Офіційно Польща вела війну лише з гітлерівською Німеччиною. Навіть після розірвання Москвою в односторонньому порядку дипломатичних відносин з «лондонським» еміграційним урядом Польщі Радянський Союз залишався для поляків «союзником наших союзників». Командування АК найбільші зусилля зосереджувало на підготовці загально-державного антигітлерівського повстання, яке мало вибухнути в той момент, коли поразка Німеччини внаслідок ситуації на фронті або якихось інших причин стала б безсумнівною. Командувачі АК вважали, що передчасний виступ спровокував би лише дуже великі репресії з боку гітлерівських властей та послабив би і без того виснажене багаторічною окупацією польське суспільство. Через це тривалий час вони погоджувалися тільки на такі масштабні збройні дії, які мали характер самооборони. Так було під час масових переселень цивільної людності, здійснюваних гітлерівцями на Замойщині 1942–43, або